

Enderrock | Helena M. Cuevas, Èlia Gea i Ferran Amado | Actualitzat el 04/06/2020 a les 11:00

La febre reggae arreu dels Països Catalans: 8 referents indispensables

Descobrim els grups i artistes més destacats de l'escena jamaicana a Catalunya, com els clàssics Green Valley o formacions emergents com Purple Rockets

Green Valley | Arxiu del grup

La música i cultura jamaicana han arrelat amb força a Catalunya i grups com els lleidatans **Koers** o el barceloní **Adala** ho demostren amb l'èxit creixent de les seves cançons, que acumulen milers de reproduccions. L'atracció per les sonoritats jamaicanes ve dels anys 70, quan **Bob Marley** es va convertir en la figura més rellevant de l'escena, i amb el seu llegat ens ha deixat grups i artistes que viuen el reggae i el fan el seu vehicle per parlar de tot allò que creuen necessari. Dels orígens amb **Marley** al segle XXI amb **Green Valley**, repassem els grups més reconeguts de l'escena reggae de Catalunya.

1. Auxili

La banda d'Ontinyent ha obert el camí a la nova escena del reggae en català amb quatre discos de sonoritat jamaicana mestissa.

Auxili Foto: Arxiu del grup

Auxili va ser el primer gran grup que va obrir el reggae en català al panorama de festivals dels Països Catalans. L'octet valencià ja té 15 anys de trajectòria de fusió dels ritmes jamaicans, amb quatre discos a les espatlles i èxits tan coneguts com 'Rude Girl?', 'L'ona?' i 'Hui la liem?'. La seva última referència discogràfica, *Tresors* (Propaganda pel Fet!, 2018), és una aposta compromesa que s'inspira en la repressió política viscuda el 2017, en la qual van recuperar icones de la cançó d'autor, com el també valencià **Raimon** ('No m'esperes?') i **Maria del Mar Bonet** ('Pàgines negres?').

El grup va iniciar la carrera el 2005 a la vall d'Albaida fusionant el reggae amb la sonoritat del mestissatge i l'electrònica, i jugant amb estils com el ska i les pinzellades de rap. A més a més de la 'demo' *Existirem??* (Quimera Records, 2010), van presentar *Dolç atac* (autoeditat, 2013) i *Instants cremant* (Propaganda pel Fet!, 2016). **Auxili** s'ha fet un lloc a les programacions més importants del territori, com l'Acampada Jove o el Bioritme, així com a festivals especialitzats com el Nowa Reggae i el Rototom Sunsplash, que apleguen els amants del gènere per descobrir l'escena.

L'essència de la formació liderada pel cantant Esteve Tortosa parteix de la filosofia que les cançons serveixen per treure la ràbia comprimida que provoquen situacions injustes que viuen en el seu dia a dia: 'Tant de bo no haguéssim d'utilitzar constantment unes lletres tan reivindicatives i poguéssim cantar reggae com ho fan en el món 'one love', però la nostra realitat és una altra i no tenim cap més remei que explicar-la i denunciar-la, gairebé com a obligació moral?'. Com a pioner de la nova fornada de grups d'inspiració jamaicana, **Auxili** ha estat responsable d'obrir noves vies com a representant del reggae en català amb consciència política, una actitud que ha demostrat participant, per exemple, a les campanyes de la Plataforma per la Llengua. Enguany la banda ha aturat l'activitat i no farà concerts després de sis gires consecutives, sis anys a la carretera i més de 250 concerts, però ja ha anunciat que tornarà als escenaris el 2021 amb material inèdit. Tot i això, va fer una excepció col·laborant en el tema 'Tu i el teu melic?' -un himne contra l'assetjament

escolar- inclòs al nou disc de la rapera valenciana **Jazzwoman**, *Malèfica* (Propaganda pel Fet!, 2020).

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=HRIS4CscTNo>

2. Adala

L'alter ego de Guillem Simó, **'Adala'**, ha esdevingut els darrers anys un dels grans referents de la música reggae i la cultura *'sound system'* barcelonina.

Adala & The Same Song Band Foto: Marta Vilardell

El músic va començar a fer camí com a trompetista d'**A4 Reggae Orchestra**, acompanyat pel seu germà, el saxofonista **King Siva**. Quan el 2015 la banda es va escindir, Guillem Simó va reinventar-se amb el nom artístic d'**Adala**. Des d'aleshores, deixant la trompeta a un costat i prenent el micròfon com a vocalista, ha defensat el seu projecte amb **The Same Song Band**. De moment han presentat diversos senzills editats amb La Panchita Records, a més de la trilogia *Born·Cel·Ona* (2017-18), un tribut al gènere dub poetry que aplega tres EPs amb 14 temes que mesclen una narració sobre ritmes reggae i dub. ?Tot i que no havia estat concebut com a tal, després de *Cel* vaig veure que es podien agrupar. A més, tot plegat té un nom adequat al projecte, un cant esperançador i crític sobre la Barcelona que ha de renéixer de la ciutat morta?.

Inserit en el paisatge urbà, amb totes les seves desigualtats i lluites, el discurs d'**Adala** vol ser un atac al *statu quo*. Tot i que, segons afirma, la reivindicació pot prendre moltes formes: ?No només la música combativa i contracultural ataca el sistema capitalista, igualment ho poden fer cançons que parlin de l'autoestima i l'autoconeixement, de les relacions d'amor sanes i lliures, d'històries del nostre barri o qualsevol discurs amb consciència fet des de baix, des de la comunitat i des de la reflexió?. Així va expressar-ho a la seva darrera mixtape, *Blank Fosk* (Trèbol Negre, 2018), un repertori que desconstrueix la idea de l'amor romàntic i proposa noves formes d'entendre les relacions, com ?Nòmada?, o altres que posen en valor la creació des de zero en barris obrers com

Torre Baró, a Barcelona, al tema 'Barrio', que parteix d'un escrit del seu pare -que recita al disc- i que té la col·laboració d'una artista satèl·lit, **Paula Bu**. Les lletres combatives prenen un paper central a **Adala**, que té de referents artistes com el músic jamaicà **Burning Spear**, l'escriptor Eduardo Galeano o el cantautor **Ovidi Montllor**. En l'àmbit musical, el seu estil pren distància del reggae clàssic, suavitzat amb les pinzellades de ska. Ara fa un any **Adala** va anunciar el final del seu projecte i, malgrat que encara no se sap quin rumb prendrà, ja ha publicat dos senzills amb **Chalart58** -amb qui ha tornat fa poc d'una gira per l'Amèrica Central-, 'Sound System' i 'Todo cambia?' (La Panchita Records, 2020).

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=KVnThtQDqgl>

3. Women Soldier

El projecte barceloní creat fa dos anys i integrat per quatre dones combatives presenta la segona mixtape, de nou amb els 'riddims' de **Chalart58**.

Women Soldier Foto: Arxiu del grup

Les membres de **Women Soldier** (**Belén Natalí**, **Matah**, **High Paw**, **Sista Awa** i **I-leen**) van coincidir per primera vegada l'any 2018 a l'escenari del festival de reggae International Dub Gathering, que se celebra a l'Aldea (el Baix Ebre). El concert, que va comptar amb les bases de **Chalart58**, va ser el germen d'un singular col·lectiu de dones artistes dedicat al reggae i al sound system. L'endemà mateix van començar a gravar el primer disc, *Women Soldier* (La Panchita Records, 2018).

El nom va sorgir d'un senzill de **Natalí** gravat amb la col·laboració de **Chalart58** i titulat 'Woman Soldier' (La Panchita Records, 2017). 'El projecte Women Soldier és el seu plural i, també, la seva potència. Cada membre representa a la seva manera el concepte de dona lluitadora per un món més just', comenta ella mateixa. Aquest vessant més reivindicatiu és també en l'ADN del moviment sound system que, segons **Matah**, 'és una cultura conscient que transmet missatges

que fan reflexionar des d'un punt de vista positiu?.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=dAPnoDjcQkc>

Amb sound system i directes, la formació ha defensat els temes del debut. Actualment, -després de la marxa de **I-leen-**, el quartet treballa de nou amb la producció i les bases de **Chalart58** per gravar una segona mixtape. Malgrat les dificultats provocades pel confinament, que les ha obligades a treballar des de casa, **Women Soldier** espera poder tenir a punt el nou disc els propers mesos.

Els seus primers passos en el reggae són variats. **Belén Natalí** s'hi va introduir de petita escoltant un casset de **Lee Perry** que li havia gravat un amic. **High Paw** s'ha mogut entre grups de punk i hip-hop, fins que va adaptar una lletra seva als riddims que li enviava el DJ d'un local de música jamaicana de Vigo, Nahno Selectah. Per la seva banda, **Matah** va accedir a l'escena gràcies a les festes de barri barcelonines i a través de cintes de rocksteady que un amic li va portar de Londres. ?A partir de llavors va passar l'inevitable -admet **Matah-**, vaig estirar el fil per descobrir tot un món que encara avui em segueix sorprenent?. I **Sista Awa** recorda que ?va néixer en el reggae?, amb una mare i una tieta ben enamorades d'un gènere amb el qual es va criar: ?El reggae em fascina musicalment i em fa créixer espiritualment?, assegura.

Women Soldier (La Panchita Records, 2018) by VVAA

4. Relat

Amb una llarga trajectòria musical, el sextet garrotxí s'ha estrenat amb el reggae-dub despuntant com una nova aposta de l'escena emergent. Guanyador del Premi Cases de la Música i finalista al certamen Sona9 2019, el grup de Tortellà es va reinventar per canviar d'estil i de nom. El sextet, que va defensar durant deu anys el pop-rock i el mestissatge com a **Tortellinis**, apareix amb força com un dels actors emergents de l'escena reggae i dub catalana. Rebatejat com a **Relat**, el grup va presentar a principis d'any el debut en la música jamaicana, *Contratemp* (RGB Suports, 2020), coproduït i mesclat amb el referencial **Chalart58** i amb col·laboracions d'altres artistes de la mateixa òrbita, com **Emma Youth**, **Daura Mangara** o **Neptú**. L'àlbum el formen deu cançons en les quals el grup factura un reggae que va més enllà de les arrels i es fusiona amb altres sonoritats actuals.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=f-k6ydx509E>

5. Green Valley

Aquest any es compleix el desè aniversari des que el grup d'origen catalanobasc, referent estatal del reggae, va presentar el primer disc. L'any 2010 la banda liderada per Ander Valverde va publicar el primer disc d'estudi, *En tus manos* (Mundo Zurdo), reeditat el 2018. Des de llavors, han esdevingut uns grans referents del reggae amb temes tan celebrats com ?Si no te tengo?. Ha passat una dècada del debut, el grup ha crescut i alguns dels membres s'han convertit en pares, però tot i això l'optimisme i el roots reggae continua definint-los, tal com va quedar palès al darrer disc, *Bajo la piel* (Mundo Zurdo, 2019), dotze temes que reflecteixen la paternitat amb un aire acústic.

V?deo: https://www.youtube.com/watch?v=8hmtsBk9L_s

6. Rudymentari

El menorquí Guiem Llorens Prats considera la música una eina transformadora i generadora de consciència col·lectiva. L'autor de la cançó i el clip balear en català més vist l'any passat, ?Som?, impulsa un projecte de rap i música jamaicana i ha enregistrat *Contracorrent* (Guspira Records, 2020), produït per **King Siva**. Tot i debutar fent reggae a **Jimmy Jazz**, es va rebatejar com a **Rudymentari** per explorar en el roots, el rocksteady i el ska clàssic, entre altres. Nascut a Ciutadella i instal·lat a Barcelona, creu que en la música com a arma de transformació social, crítica i de consciència col·lectiva.

V?deo: <https://www.youtube.com/watch?v=oAA2heHNmQs>

7. Purple Rockets

El col·lectiu barceloní reivindica la figura femenina al centre de l'escena de la música jamaicana. Difondre el paper de la dona en la música jamaicana és la principal missió de la formació liderada per **Lady Laia Selectora**. Juntament amb la ideòloga del projecte, la resta d'integrants de la formació (**Sista Cora, Little Java, Irie Bird i Misha.1Dem**) ofereixen sessions en què demostren la predilecció pel gènere del reggae i la cultura sound system.

Purple Rockets Foto: Hara Amorós

8. Chalart 58

L'artífex i gran productor del reggae-dub a Catalunya és **Chalart58**, vinculat a **Manu Chao** i **Fermin Muguruza** i al segell La Panchita. Nascut com a projecte de cinc col·legues, La Panchita Records és el segell per excel·lència del reggae i el dub català, lluny de l'elitisme i les dinàmiques de la indústria mainstream i amb l'objectiu d'acostar el gènere a un públic ampli. El segell aposta per artistes com **Adala** o **Women Soldier** i ha forjat una 'escola del reggae fet aquí?'. Una de les cares més visibles del projecte és el reputat productor i baterista barceloní Gerard Casajús '**Chalart58**', que afirma haver vist un canvi de sonoritat en el dub català des de l'aparició d'**Adala**, i 'això ha provocat que molts artistes hagin obert nous camins?.

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=787gNC0NhmQ>

La revolta del so

La cultura jamaicana de l'anomenat 'sound system' té l'essència en una concepció comunitària i transformadora de la música. Els orígens de la cultura sound system es troben en les parets d'altaveus mòbils dels barris marginals de la Jamaica dels anys quaranta, quan joves procedents dels guetos van crear un moviment veïnal i a l'aire lliure en veure's exclosos de l'inabastable oci nocturn de la discoteca. Arribat al continent europeu a partir de la migració d'afrodescendents, el sound system es va consolidar als països occidentals gràcies a l'excel·lent rebuda que va tenir el gènere del reggae, que es va estendre i que ha inspirat un gran nombre de grups i de projectes, i que cada vegada té més adeptes.

A Catalunya, discjòqueis com **Rebelmadiq** o **Kusasi Sound System** van a l'essència dels sistemes de so de la Jamaica del segle passat i mantenen la concepció comunitària i de caràcter transformador que té la música en qüestions de classe i ètnia. Aquesta sonoritat -tal com la descriu **Rebelmadiq**- engloba des dels ritmes fundacionals com són el ska i el rocksteady fins a les derivacions amb el roots, reggae, dancehall i dub?. Les trobades de sound system es caracteritzen per tenir lloc a l'aire lliure, amb punxadiscos i intèrprets que actuen en directe i sense escenari, un fet que afavoreix que no es creï una possible relació de superioritat entre músics i públic i que, per tant, l'atmosfera no estigui carregada de la individualitat de l'artista sinó de l'espai que aconsegueix generar al seu voltant.

Vídeo: <https://www.youtube.com/watch?v=dC7JwkZwmUY>

'Jamaicat - Jamaican Sounds from Catalonia'

El doble recopilatori *Jamaicat* (Liquidator Music, 2020) mostra la influència del reggae, el ska i el rocksteady en l'escena catalana amb 21 bandes que representen un moviment musical en auge. L'impulsor de la iniciativa, **Tole Torelli**, guitarrista de la formació lleidatana **La Família Torelli** i activista musical de les Terres de Ponent, explica que la idea de la compilació va néixer amb l'objectiu de fer pinya i sumar esforços entre les bandes que sentim devoció pels sons jamaicans dels anys seixanta i setanta, perquè vam creure que calia subratllar la quantitat i la qualitat de grups d'una escena que s'ha de reivindicar?. La influència de la música jamaicana a Catalunya és un fenomen digne d'estudi, que **Torelli** no creu que existeixi en cap altre racó del món: El reggae es conrea al nostre país des de fa més de tres dècades, i és evident que no estem parlant d'una moda passatgera. La música jamaicana ha impregnat de manera profunda l'ADN de l'escena, té un caràcter alegre i festiu que connecta amb el nostre tarannà?.

La recopilació inclou peces en català, castellà, anglès i instrumentals de **Drop Collective**, **The Penguins**, **L'Home Llop & The Astramats**, **The Oldians**, **The Kinky Coo Coos**, **Soweto**, **Mr. Freak Ska**, **Don Cosmic**, **Root Diamonds**, **Soul Jamaica**, **The Gramophone Allstars**, **Double Jabs**, **La Família Torelli**, **Les 100 Grammes de Têtes**, **Thorpedians**, **Tito Pontet**, **Corcs Drum & Organ**, **The Cabrians** o **BCN Ska-Jazz Orchestra**, un retrat de família del so jamaicà als Països Catalans, i que el seu promotor creu que amb el pas del temps es pot convertir en part de l'essencialisme català, a l'altura del pa amb tomàquet o els castellers?.